

„Istarska Rijec“

Izdaje svako četvrtka uveče. Dva puta mjesečno izdaje gospodarski prilog „Narodni gospodar“. Pretplata za tuzemstvo iznosi 15 — lra na godinu, a za inozemstvo 25 — lra. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) — Via S. Francesco d'Assisi 20/1. Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za posku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Stogom rastu male stvari, a nestoga sve pokvari.“ — Narodna poslovice.

Oglasi stoje 8 lra

za svaki centimetar visine u širini jednog stupa. Za višekratno uvrštenje daje se znatan popust. U malom oglasniku svaka riječ 40 cent. Dopris se šalje nedjeljno, a novac upravl. Neprimljeni su plima ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju.

Austrija

Austrijski su Slaveni u doba prije rata često puta pokazivali na Švajcarsku kao na uzor, prema kome bi se moglo urediti narodnostno pitanje u staroj monarhiji i nadodavali: — Dajte svakomu narodu sva prava, što ga idu, pa da vidite, kako će ova zemlja biti silna i jaka.

Bečki Nijemci odgovarali su na ovo: Kad bi se Austrija uredila onako kao i Švajcarska, tada bi svi narodi u njoj bili ravnopravni, tako da bi na priliku Hrvati, Česi, Slovenci i tako redom imali i uživali na vlas sva ona prava, što ih uživamo i mi Nijemci, a toga mi ne čemo. Mi hoćemo, da budemo prvi i da zapovijedamo, što bi bilo nemoguće u času, kad bismo i Slavenima dali sva prava. U tom slučaju mi bismo bili jednaki s njima, pa ova Austrija ne bi za nas više imala nikakva smisla. Mogla bi mirne duše da se raspasne i da svak podje k sebi, Slaveni — kamo im je drago, a mi Nijemci k našoj braći, k velikoj Njemačkoj.

Dogodilo se ono posljednje: Austro-Ugarska se monarhija raspala, Mađari su dobili svoju državu, Česi svoju, a Poljaci, Rumunji, Hrvati, Slovenci i Talijani i ostali otišli onamo, kuda ih je srca vuklo.

I time su austrijski Nijemci prestali da budu ono, što su bili, dok je carstvo bilo na nogama. Prije su vladali i tresli jedinom ogromnom velevlasti, a poslije sloma ostali su ograničeni u jednoj maloj državi od neko šest ili sedam milijuna duša. Jedan Crnogorac običavao je govoriti, da su male državice, velike mizerije. To su u času sloma čutili i bečki Nijemci, stoga su u istom času i zatražili, da budu prisajedinjeni s velikom Njemačkom.

Medjutim tome se je protivila pobjedonosna Antanta i novo nastale državice. Ni Francuska a ni Italija nisu htjele o tome da čuju. A protivila se i Engleska veleći: — Njemačka nam je u ratu učinila toliko zlo, a mi da je sada još nagradimo i pustimo joj, da se proširi za 83 tisuće četvornih kilometara i da se poveća za šest i po milijuna stanovnika. To ne ide: Austrija treba da ostane samostalna državica, republika.

I tako je i bilo. I ostalo do dana današnjega.

Ali to ne znači, da su austrijski Nijemci napustili misao pripojenja k Njemačkoj. Naprotiv: ta je misao u njih jako ukorenjena, i što je zapadne vlasti više suzbijaju, Nijemcima je ona sve milija i draža.

I napreduje ta misao, nesamo u riječima već i u zbilji. Zakoni se u maloj austrijskoj republici u ovo posljednje vrijeme sve polako udejavaju prema zakonima, što su na snazi u Njemačkoj. Za slučaj mobilizacije uveden je isti pravilnik, koji vijedi i u Njemačkoj, jednako isto su tako uvedene i uniforme, jednake s onima, što ih je vidjeti u Njemačkoj. Za pošte, telegrafe i telefone u prometu s Njemačkom vijede iste fa- rife kao i u Pruskoj i u Bavarskoj, a tako i za carinare. Bečki industrijalci u najtješnoj su vezi s onima u Njemačkoj, a isto tako i sva kulturna i naučna društva. U tom pravcu postiglo se toliko, da se zapravo već i ne zna za granicu, što dijeli Austriju od velike republike Njemačke.

Znađu oni, Francuze to zabrinjuje. Znađu oni, da nema Nijemca, koji u svome srcu ne gaji misao i želju za osvetom ili nekaže za to druckije kaže — za „revanšom“, zato se oni i protivne svakom pomisli, da bi rastu Njemačke. Francuzi tvrde, da bi pripojenje Austrije Njemačkoj narušilo stabilnost u srednjoj Evropi. Dosta je, čiti jedan sam pogled na kartu Evrope, da se o tome svak uvjeri. Isti list nadodaje, da bi nakon pripojenja Austrije Njemačkoj Italija grančila s ovom 500 kilometara, uslijed čega ne bi Njemačka bila odaljena od Jadrana ni za potpunih 100 km.

U drugu ruku Njemačka tako povećana došla bi preko Mađarske u položaj, da zaigra opet svoju staru igru

„Dranga nach Osten“, i to dijelom preko Jugoslavije, a dijelom preko Rumunjske.

Što je pak do Česke, ona bi ostala stisnuta u klještimu i ne bi bila u stanju ni da se pomakne. Otuda, veli francoski list, velika opasnost, koja od pripojenja Austrije Njemačkoj prijeti ne samo Franceskoj nego i svim zemljama,

koje s Austrijom graniče i kojima se nameće dužnost, da učine sve, kako do toga pripojenja ne bi uopće došlo. Ove je sve lijepo, ali ako već danas — kako svi znaju kažu — Austrija pliva u vodama velike Njemačke, ne znamo, gle da učine i kako da spriječe, ali samo to znamo da će svakako nastojati da spriječe.

Politički pregled

ITALIJA

Odnosaji između Grčke i Italije

Grčki ministri Mihalakopolus i Kafandaris, koji su bili nekoliko dana u Rimu, ostavili su Italiju dne 14. o. mj. Prije svog odlaska dali su novinarnima nekoje izjave o odnosajima Grčke prema Italiji. Ministar Mihalakopolus tom je prilikom rekao, da Grčka nastoji na svaki način, kako bi njezini odnosaji s Italijom bili onako srdačni, kako su bili pred 15 godina. Ti srdačni odnosaji promjenili su se mnogo od 1912. naprijed. Od te godine dolazio je češće do sporova i nesporazumaka između Italije i Grčke. Te sporove znale su dočeka oboje države s dobrom voljom uvijek sretno riješiti. Ali sada treba, da se odnosaji Italije i Grčke postave na čvrstu bazu, to jest na bazu jakog prijateljstva, koje ne će dozvoliti, da uopće do sporova dođe.

Grčko prijateljstvo s jednom ili drugom državom, kaže Mihalakopolus, ne prijete, da Grčka sklapi prijateljstvo s jednom trećom državom. Između Italije i Grčke za sada ne postoji nijedno pitanje, koje bi zahtijevalo naglog rješenja. Između njih postoji samo pitanje srdačnog prijateljstva. Grčka iskreno želi mir, ali i kaže Mihalakopolus, uvijek treba računati s eventualnim ratnim iznenadjenjima.

Osim toga izjavio je gosp. ministar Mihalakopolus, Grčki želi, da bi se između Italije i Grčke što bolje razvili gospodarski odnosaji, te je potrebno na tome s obje strane poraditi.

Grčki ministri ostavili su Rim otputovavši u Brindisi, a odatle su prosljedili parohodom za Grčku.

Italija i pobuna u Austriji

Pobuna u Austriji ima ne samo za Austriju veliko značenje, nego interesira i ostale države Evrope. Ovo interesiranje proizlazi iz toga, što bečka pobuna ima neko internacionalno značenje, a osim toga, bi u slučaju, da se u Austriji nešto promjenilo, bilo u teritorijalnom ili političkom pogledu, Austrija došla u sukob s postojećim međunarodnim ugovorima.

Italija se također zanima za prilike i učinak pobune u Austriji. Rimska je „Tribuna“ pisala, da Italija mora vrlo budno paziti što se u Beču događa. „Italija je velika država, — kaže „Tribuna“ — koja graniči s Austrijom, pa je u njezinom interesu, da se postuje saingermanska pogodba.“

Talijanski parlamentarci posjetiti će Budimpeštu

Pred dvije godine posjetili su Rim mađarski narodni poslanici u velikom broju. Time su učinili počast svojim talijanskim kolegama i cijelom talijanskom narodu. Da kolegama i cijelom talijanskom narodu za taj posjet oduže, odlučili su talijanski narodni poslanici otići u skupnini u Budimpeštu. Mađžari im spremaju lijep doček. Taj će posjet uslijediti mjeseca septembra.

Rađ posebnog tribunala

Pred posebnim tribunalom nastavljaaju se rasprave protiv raznih osoba, koje su optužene zbog protudržavnog rada.

Tako se je dne 7. Julija, koji je bio optužen Hektora Zanuttija, pri spremanju tužen zbog sudjelovanja pri spremanju atentata, što ga je namjeravao izvršiti Zanuttija na predsjednika vlade on. Mussolinioni na predsjednika vlade zasnovan kao nekini. Taj atentat bio je zasnovan kao nekini. Počak jednog većeg oružanog prevrata. Tako je tvrđio, da je neudržan, u Italiji. Zanuttij se protivio optužbu, da je on no svjedoci su potvrdili optužbu, da je on bio u vezi sa Zaniboniju 10.000 lra. za izon dobavio Zaniboniju. Posebni tribunal vedbu njegove namjere. Posebni tribunal vedbu njegove namjere. Posebni tribunal vedbu njegove namjere. Posebni tribunal vedbu njegove namjere.

Osim ovoga procesa važan je još jedan politički proces, koji se je vršio prošle godine u Sondriji. Optužena su bila dva mlice u Sondriji. Optužena su bila dva mlice u Sondriji. Optužena su bila dva mlice u Sondriji. Optužena su bila dva mlice u Sondriji.

je jednt sekciju komunističke stranke, koja je bila od vlasti raspuštena itd. Sud ga je osudio na 7 godina i pol zatvora, 3 godine nadzorstva, te isključenje iz svih javnih služba.

Corazzoli je bio optužen, da je veličao zločine, da je širio letke s napisom: „Zivila komunala“, da je letcima napućivao trgovce neka ne plaćaju poreza, da je širio komunističku nauku, da je vrijeđao on. Mussolinija, da je vrijeđao agente, kad su ga aretirali. Osudjen je na 10 godina, 1 mjesec i 3 dana zatvora, 3 godine nadzorstva, 3000 lra globe i isključenje iz svih javnih služba.

AUSTRIJA

Revolucija u Beču. - Ustanak zbog rješenja porote. - Demonstracije. - Zapaljenje zgrade ministarstva pravde. - Vojska slaba. - Veliki broj mrtvih i ranjenih. - Štrajk. - Demonstracije popustile.

Ko grom iz vedra neba došla je u prilično miran politički život posljednjih dana, vijest, da je u Beču dne 15. o. mj. prošlog petka, buknuła prava pravcata revolucija. Povod toj revoluciji bio je jedan razmjerno mali i neznačajni događaj.

Porotni sud u Beču riješio je dva „nacionalista“, koji su bili optuženi, da su prošle zime, kod jedne velike tučnjave između „monarhista“ i „republikanaca“ u Satendoru (u Burgenlandu), ubili s mecima iz revolvera invalida Smarica i nekog djeteta, po imenu Grössling. Takve su tučnjave već duže vremena na dnevnom redu u Austriji, koja je, gotovo sva, organizovana u dva logora, u monarhistički „Frontkämpferbund“ i republikanski „Schutzkämpferbund“. Ushljed toga se proces pred bečkim porotnim sudom protiv optuženih „monarhističkih“ i „nacionalističkih“ bit će tako da su i politički bili pod tim dojmom.

I ko zna iz kojih političkih obzira sud je optužene političke ubojice riješio svake kazne. To nije bilo pravo republikancima, socijalistima i komunistima. Cim je Bečom pucao glas, da su optuženi riješeni, odmah se je digla u Beču buna. Odmah su u četvrtak bile sa strane radnika, kojisu socijalistički i komunistički orijentirani, pokušane demonstracije, ali je policija radnike rasterala i tako je sukob bio izbjegnuto. U petak u 9 sati počeli su radnici u masama da se skupljaju pred gradsku vijećnicu i pred parlament. Sav promet tramvajski, automobilski i gradske željeznice bio je obustavljen. Sve ranije i trgovine su zatvorene. Radništvo je obustavilo rad u tvornicama i skupilo se na ulice.

Pred gradskom vijećnicom počele su demonstracije. Redarstvo je pokušalo da intervenira, ali su se mase oprle redarstvu i na mnogim mjestima redarstvo se kao slabije moralo povući. Došlo je do sukoba, u kojemu je bilo mnogo ranjenih a i mrtvih.

Medjutim radnici su se sve više skupljali. Pred parlamentom i gradskom vijećnicom napravljene su barikade iz automobila, fijakera, klupa i raznoga drugoga materijala. Policija je nekoliko puta juršala na barikade, ali je uvijek bila odbijena.

Masa je provalila u sudsku palaču na Schmeringplatzu, prodrła u zgradu i odmah počela da baca spise na ulicu i da ih pali. Zatim je pobacila iz zgrade suce i ostalo osoblje. Neki činovnici hježali su u više spratove, a neki su se sakrili u podrumu. Sudska palača se zapalila. Sest odjeljenja vatrogasaca pokušali su, da uguše požar, ali su se radnici oprli i toj akciji i zaprijetili su gašenje. Vatrogasci su se pred radnicima morali povući.

Na to su demonstranti provalili u uredništva nacionalističkih novina „Wiener Neueste Nachrichten“ i kršćansko-socialnih „Reichspost“, demolirali ih i zapalili. Ustašama su neprestano dolazile u pomoć nove radničke mase.

U dva i po sata istupila je protiv demonstranata vojska sa strojnim puškama u potpuno ratnoj opremi. Glavna borba vodila se oko zgrade ministarstva pihi pravde. Demonstranti nijesu htjeli prihvatiti vatrogasce da je gas. Razvila se je bitka između vojske i radnika. U tim borbama palo je mnogo osoba i s jedne i s druge

strane. Napokon su policiji i vojsci dohrlile u pomoć i radn. organizacije „Schutzbund“ te su i one stale mlattiti ustaše. U 6 sati uspjele je potisnuti demonstrante od zgrade ministarstva pravde. Ipak je zgrada izgorjela do temelja.

Demonstranti su zapalili i zgradu lista „Wiener Allgemeine Zeitung“, koju je požar zahvatio takovom žestinom, da je gašenje bilo uzaludno. Vatra u zgradi Reichsposta nakon tolikih napora vatrogasaca ugušena je.

Policija i vojska povučene su zatim iz predgrada i koncentrirane su oko parlamenta i zgrade ministarstva pravde dok su se mase demonstranata skupljale posvuda.

U to su razne radničke i namješteničke organizacije proglasile štrajk i obustavile rad, tako na pr. tipografi, poštar, saobraćajni namještenici.

U pobunu i tučnjave po ulicama između policije, vojske te socijalista i komunisti, jako je pogodio Austriju i štrajk. Kada u jednoj državi počnu da štrajkuju željezničari i poštanski činovnici, onda je to jak udarac za nju. Iz Beča se štrajk odmah raširio po svojoj zemlji. Sav promet i sve veze s Bečom bile su najedanput obustavljene.

Na večer toga žalosnoga dana borba je vrela na svim bečkim ulicama. Padali su mnogi mrtvi i ranjeni. Policija i vojska pućala je u pobunjenje po svim trgovima, a pobunjeni su pućali opet u vojsku i policiju, provajali su u razne državne zgrade, bacajući kroz prozore činovnike i ljude, koji im nisu bili po volji.

Ministri i vodje raznih protivnih stranaka, od zgrada pred pobunjenim strankama, sašli su se. Kancelar Seipel, protiv kojega je također bila revolucija uperena, držičkim vojama i stranim diplomatima i nastojao, da na bilo koji način smiri revoluciju.

Računa se, da je u petak na bečkim ulicama demonstriralo 300 hiljada ljudi. Ni strojne puške nisu dođe mogle da zaustave ovu masu. Demonstracija se je protegla do subote na večer, a i poslije toga događaja se je koji manji slučaj pobune i pućanja.

Iza kako je vladi uspjealo da bar donekle bunu stiša, Beč je pružao tužnu sliku. U nedjelju se je pravila bilanca teških događaja. Uspostavljeno je, da je u prilikom uličnih buba ubijeno oko 60 osoba, dok broj ranjenih premašuje 400.

Poslije revolucije policija je aretirala oko 250 ljudi, za koje se dokazalo, da su ubijali i palili.

Kancelar Seipel pregovara sa socijalistima, pa će možda poslije ove bune i oni u vladu. Vodja socijalista izjavljuje, da se socijalisti ne će za sada više buniti, a kaže, da se ni ova puta nisu bunili na uputu do vodstva, nego svojevrijedno ili nabuckani komunističkim agentima.

Novine pišu, da je ova revolucija bila u glavnom djelo komunisti, koji su u Austriji osnovali jedan jak tabor, a ovo je bio izvršen i jedan atentat, koji nije uspio. uspostavte svoju vlast. Ovoga puta ipak nisu uspjele. U Beču u ostaloj Austriji nisu uspjele. U Beču u ostaloj Austriji nisu uspjele. U Beču u ostaloj Austriji nisu uspjele.

Iza kako se je u Beču sve umirilo Seipel je novinama dao jednu izjavu, te je medju ostalim rekao, da su posljednji događaji nedjeljni u novijoj historiji Beča. Od 1848. jestvo se sličnoga u Beču nije dogodilo.

Ovoga puta bile su Austrija i vlada, kaže Seipel, povučene u revoluciju, a da skoro nikakve krivice nemaju. Ako su ona dva optuženika bila riješena za to se nije snjeo vladu osuditi. Između potornika koji su izgurali osudu bilo je i radnika. Najviše što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali

što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali

što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali što se je moglo očekivati bio je štrajk, ali

DOPISI

IZ RIJEKE.

Nakon aeroplana — kanuni. — Izložba. Blagajnik, koji bježi. — Minetta i — moda. Nema stranaca. — Još o morskom psu. One tri.

Napredujemo — strašno i brzo, i ako podjemo ovim korakom, ne znam, kamo ćemo dospjeti. Još se nisimo pravo učvrstili u aeroplani, i već se na horizontu pojavljuju jedno novo prometno sredstvo kudikamo brže od svih mono — i biplana ovoga svijeta.

To novo prometalo — zove se top. Kanun. Jest, gospodo, prije nekoliko dana pravili su se u Turinu pokusi s jednim takovim topom. U nekakav čudan, u tu svrhu naročito napravljen Kanun stisnuo se čovjek i čekao, dok je od traga iskusan artiljerist pomaknuo, što pomaknuti treba, našto je top prasnulo, a onaj čovjek u cijeloj poletio nekoliko desetaka metara daleko na neizmjereno čudo, znebitvanje i zaprepaštenje prisutne svijetle.

Ovaj kolosalni izum još je u povojima, ali kako danas na svijetu ne zna noć, što će sve da donese dan, možemo mirne duše da ustvrdimo, da ne će proći ni deset godina, i mi ćemo na Rijeci imati jednu kanunsku staciju za bacanje putnika na Učku i prieko. Gdje je danas top, što najavljuje podne, tu će se pružiti ogromna kanuna, a do njega bit će kačot, gdje će se dobiti karte za ta topovska putovanja. Pitati čete: — Molim jednu kartu za Cres! Pa kad vam je dadu i probuše, vi čete lijepo sjesti u onu široku topovsku cijev — i koliko bi čovjek okom trenu, vi čete biti već na Cresu, na Učki, u Pazinu, gdje god budete htjeli. Nema sumnje: i nas i našu Rijeku čeka velika budućnost. Početkom idućega mjeseca otvara se na Mlaki III. Fiera campionaria. Taj veseljan bit će, kako svi znaci kažu, obilniji i bogatiji od onih predjašnjih. Na otvorenje doći će dva ministra: jedan talijanski, a drugi mađarski. Ujedno će se prirediti i izložba slika, kod koje će sudjelovati i mnogi jugoslavenski umjetnici. Sve će to biti spojeno s velikim svečanostima, kakove se na Rijeci priredjuju vrlo rijetko.

I naša bolnica imala je prošlih dana svoju senzaciju. Blagajnik zavoda, neki Ferlan, odnio deset hiljada lira i odmah. Traže ga na sve strane, ali uzalud: kao da je čovjek u zemlju propao. Vragometa načelnik su ti blagajnici čes ih vidjeti i čas ih opet ne vidiš. A što će biti pak kad budu imali na raspolaganju najhitrije aeroplani i one kanune, o kojima sam vam malo prije pričao? Kako ste možda doznali iz novina (ah te novine!) neki američki tribunal razriješio je ovih dana jednu bračnu vezu s ovog razloga:

Muž, neki ugledni gospodin, nije trpio svoja žene, ali nije joj to pokazivao ni tvrdom, rijeki ni ostrim pogledom, a ni bilo kakvom grubljanim. Od je samo od nje tražio dvije stvari: prvo, da obuču duge suknje, a drugo, da nosi vunene čarape. Žena se protivila, branila, protestovala, dok nije najzad otišla na sud, da traži rastavu. I sud je dozvolio rastavu...

Ta se presuda na Rijeci komentirala na više načina. Upitah Minettu, što misli ona o tome, našto će ona meni, onako po svoju kratko i jergovitno:

— Vi bite oteli znat ca ja mislim? Da sam ja va Amerike, prvu stvar, ku bim storila, bim sla na tribunal i jednega po jednom bim busnula svi oni suci, ki su onako lepo sve razumeli i odsudili. Jedan muz, ki se na zenu svaki dan skosa, ki ju proklinje, da bi suho drvo sahanulo, ki ju pesta i mlati, da bi kamik proplakal, takov muz je jedan prvi anjel kontra onoj bestije amerikanskoj, ki je otel da mu brizna zena gre okole va dugel brhaneh i va vuneneh kalcatah. Takovega covjeka bi trebalo staviti va jedan aeroplano i dignuti ga jedno pedeset tisuć metara visoko, pak ga kalumat dole, da od njega ne ostane ni dlaka. Vrazja marcina nijedna! Dugi brhanli Vunene kalcatil — ma je ta covek na sešte...

I to je tako išlo dvije pune ure, tako da mi je najzada bilo žao, što sam uopće i zametnuo taj razgovor...

Stranaca nema, i ono što ih ima, čini se, kao da suvaju bijele novce za crne dane. Svi, koji dolaze iz Opacije, Lovrana ili kočega drugoga kraja istarske Rivijere, tuže se, da nema gostiju. Od toga, kako je već više puta rečeno, trpi vrlo mnogo i Rijeka, što je svima nama, dakako, vrlo žao. A pomoći nema! Ne možete ti strancu zapovijediti: — Mišl se, i dođi odmah ovamo k moru i troši, vrag ti je kapel!

«Vedetta» piše, da se mnogi stranci tuže, da im je sve skupo, osobito — kupanje. Spomenuti list predlaže, da bi kupanje moralo biti uračunano u opskrbu, i da bi trebalo vlasnike kupališta sklonuti naprije milom, a onda i silom, da popuste u cijinama. Ja ne znam, kako će to ići, ali recimo, kad bismo mi na Rijeci i druguda puštali strance, da se ustini kupuju bačava u našim kupalištima, kakvu pogodnost bismo im pak pružili zimi? Ne smije

se naime zaboraviti, da je ova naša strana crpila velike koristi i u zimnjim mjesecima, nesamo u letnjim.

Onaj morski pas se još uvijek šepiri po Kvarneru. Na Rijeci je već organizovano nekoliko kaznenih ekspedicija protiv togd gruboga nameritnika, ali on haže zato i ne haže. Kad smo već kod morskog psa, ajde da vam ispričam jednu, koju već možda znate i koja neka bude prva od onih triju:

Neki trgovac, Kinez, prodavao na obali morskog naranče, i to po jednom strašnom nevremenu. U to mu se približi Židov Abraham i pita, po što su naranče? Kinez odgovori: po to i po to. A Abraham:

— To je preskupo!

— Skupo ili ne skupo, ako hoćete kupiti, kupite brzo, jer je oluja tu.

Jedva što je Kinez izgovorio te riječi, dune vjeter takovom strašnom silom, da je u jedan mah odnio u more i Kineza i Židova i naranče. Pa kako je baš u onaj čas prolazio onuda jedan ogromni morski pas, proguta ih obojicu sa svima narančama.

Srećom je to opazio neki mojar, koji se zaleti za onom morskom narančom, uhvati je, povuče na kraj, pa uzevši nož, raspri joj truhli i nadije u unutra živa i Kineza i Abraham, samo što sada nije više Kinez prodavao naranče Abrahamu, nego Abrahamu Kinezu...

Juče sam šetao sam jednom ulicom staroga grada. Iz jedne zakutne krčme iziđu dvojica: jedan stariji čovjek i jedan posve mlad momčić. Išli su iza mene, ispod ruke, malo ravno a malo posćući. Stariji je opominjao mladjega:

— Jest, sinko, pijanstvo je strašan porok. Čovjek, pijanica, odsuđen je da propane i duševno i tjelesno. Tko je odan piću, taj će prije ili kasnije svršiti u ludnici.

— To je strašno, odgovori mladji. Nego, reci ti meni, tata, kako može čovjek poznati, da je pijan?

— Vrlo lakol! Pa onda pokazujući na mene nastavi: Pogledaj ova dva gospodina pred nama! Kad bi ti, mjesto one dvojice, video duplo, to će reći četvoricu, to bi bio znak, da si već dobro pijan.

— Jest, tata, ali pred nama nisu dva gospodina, kako ti veš, nego samo jedan... Što je dalje bilo — ne znam.

— Ona posljednja: Židov dočrli k Židovu sav zasoplen! — Moric... tvoj blagajnik...

— Što je za Boga? — prestraši se Moric.

— Video sam ga...

— Gdje... govori...

— Video sam ga s tvojom ženom u griješnom razgovoru.

— Ajde, do vrata. Što me plašiš! Ja sam mislio, da je utekao s mojim novcem...

Rokac.

PISMO IZ ZAGREBA.

Kupanje na Savl. — Ekskurzije. — Proslava 1100 godišnjice Sv. Cirila i Metoda. «Kolo» u Frankfurtu. — Hodočaće u Mariju Bistricu. — Predsjednik vlade u Zagrebu. — Nj. V. kralj kumuje seljacom djetetu. — «Miss Europa» otputovala u Berlin.

Razabirem iz nekoliko posljednjih «I. R.» da je Vaš stalni dopisnik nekuda odmaglio, pa se eto prihvaćam pera, da vam letimično iznesem zagrebačke novosti.

Jako vrućina nije samo naš novitet, ona je ovdje toliko jaka, da ju jedva možemo podnašati. Sreća, da Zagreb leži uz Savu kao što se gotovi svi veći gradovi u Europi nalaze ili uz rijeku ili uz more, dakle uz vodu, pa predma Sava nije plavi i lijepi Jadran, ipak je to dostatni surogat mora. Mi Primorci koji žudimo za morem ne nalazimo u Savi ono što nalazi zabavne i veseli zagrebački svijet, koji u masovnu upravu hrlji na svaško kupalište, koje čini se svako toliko u Savi baš u toj stravstenoj želji za kupanjem netko utopi, to se ovdje gotovo i ne primjećuje, dok bi to u jednom našem primorskom mjestu bila prava pravca senzacija.

Kako je naš lijepi Zagreb kulturni centar, to nije čudo, da ga gotovo dnevno posjećuju razna društva, korporacije i stranci. A naročito sada na koncu školske godine svakim danom dolaze djaci, ponajviše maturanti iz svih krajeva otadžbine pod vodstvom svojih nastavnika i razgledavaju muzeje, galerije, kulturne ustanove i sve ostale znamenitosti grada.

Pred nekoliko dana na svečani način proslavljena je 1100 g. sv. braće Cirila i Metoda prvih slavenskih apostola i učitelja. Svečanosti su trajale 3 dana. Svaki naš čovjek u Istri znađe za veličinu prvih ovih slavenskih učitelja, a tako i za «Družbu sv. Cirila i Metoda», koja je po njima ime dobila. U vezl sa spomenutim svečanostima otpjevan je oratorij «Život» djela sv. braće Cirila i Metoda, koja je pošteno ovo veličanstveno djelo od poznatog našeg kompozitora g. dr. Božidara Širolo.

Taj velelebrni oratorij izvelo je poznato hrvatsko pjevačko društvo «Kolo» koje je pred kratko vrijeme doživjelo jedinstveni trijumf u Frankfurtu, baš spomenutim djelom i tako proslavilo narod daleko preko granica. Spominjem još da je dirigent ovog proslavljenog pjevačkog društva g. prof. S. Kumar te za ovaj veličanstveni uspjeh u Njemačkoj pripada i njemu velika zasluga. Mi se iskreno veselimo njegovom uspjehu, tim više, što znamo, da je on bio dirigent pjevačkog zbora ju-

goslovenskih učitelja iz Italije, te je i kao fakar ostao u najboljoj i najljepšoj uspomeni.

Prošle sedmice vidili smo hiljade hodočasnika, što su se iz Marije Bistrice vraćali u Zagreb. Bila je to nepregledna povorka pobožnog svijeta, koji svake godine polazi na hodočaće u Mariju Bistricu, kao što na pr. naši Primorci polaze i hodočaste Majku Božju na Trsatu.

Ovih je dana prošao kroz Zagreb ministar predsjednik g. V. Vukičević, koji je u zadnje vrijeme učinio malu turneju po Sloveniji, gdje je sklopio naročiti neki savez sa S. L. S., to jest g. dr. Korošcem. Ovaj će za sada biti sigurno od jačeg utjecaja, no za sada bi bilo preuranjeno govoriti i opširnije o tome. U Zagrebu je g. predsjednik vlade konferirao sa dr. E. Stoparom, novim zagrebačkim velikim županom, g. Sarićem i drugim, te se naročito interesirao za potrebe grada, i dao mnoga obećanja.

U nevolju je iz Zagreba bio u Ivančičevu izaslanik kralja Aleksandra pukovnik g. V. Todorović, te je u ime kralja kumovnog seljaka. Roditelji ovog djeteta imali su kuriozno želju, da njihovom djetetu kumuje kralj, što je po njegovom izaslaniku učinjeno. Dijete je dobilo ime Aleksandar.

Gotovo završljena «Miss Europa» pobudila je opet neko interesovanje, jer je dobila angažman za Berlin, kamo je pred par dana otputovala.

IZ PRODOLA

Gospodarstvo. — Jedno naše zlo.

Javljamo vam se eto jedanput i mi iz Prodola. Pozdravljamo vas, gospodine uređniče i molimo, da nam uvrstite ovih par redaka u našu dragu novinu.

Ne možemo se ničim osobito pohvaliti. Ove godine nas i suša nemilo muči, i mi i životinje patimo mnogo od vrućine. A bogme ni usjevi nam najbolje ne uspevaju. Pšenica i žito urodilo je onako osrednje, ali kukuruza i krumpira ne ćemo imati ni za sjeme, tako barem do sada izgleda. Što je opija i krumpir i kukuruza. I sieno nam je takodjer slabo, tako da ne ćemo samo mi, nego i naše blago, sušu ove zime osjećati.

No, izgleda da se u našem selu mnoge obitelji ne obaziru na to što je ljetina slaba i što će do druge ljetine možda i glada po našim kućama biti. Rasiplje se na razne načine on mrvu novca, što se ima, a naročito u tom rasipanju prednjače naše ohole djevojke, koje se nose ko gospođice, gradske gospođične u svilu i lakovanim skupim cipelama. Srce nas starije boli gledajući ih kako se šepire i kako se razuzdano ponašaju.

Bilo bi bolje za njih, da krenu drugim putem života, jer ih ovaj način tjera u propast. Ko će ih ovakve poženiti. Bili bi uistinu ljudi oni mladići, koji bi za ovakve ohole djevojke pošli. Ima i kod nas pravih i razumnih djevojaka, a one, koje takve nisu, neka se obrate dok je vrijeme.

IZ ŠIKIĆI KRAJ PULE

† Anton Božac.

U subotu dne 16. tj. mi otpavili smo k vječnom počinu našeg vrlor i čestitog mladića pokojnog Antona Božca. Pokojnik je bio jedinac sin na daleko poznate obitelji Jure Božca. Bio je svojedobno činovnik u bivšem puljskom arsenalu, a kasnije kod bolničke blagajne, ali uslijed novo nastalih prilika, kao i mnogi naši ljudi, morao je zapustiti to mjesto.

Bio je naš Tone blaga i plemenita srca ili kako se po domaću kaže — zlatna duša, te u koliko su njegove silne dozvolile, išao je u svakom pogledu našem mukotrpnome narodu na ruku, bilo to za vrijeme njegovog službovanja, bilo to poslije, tako da možemo glasno kazati, da nam je bio do zadnjega dana svoga života baš pravi savjetnik u selu.

Pokojnik je bolovao od sušice, koja mu je nakon dugog i teškog bolovanja u cvjetnoj mladosti prerano smrt donijela. Bilo mu je tek 29 godina.

Koliko je naš Tone bio među našim narodom obiljubljen posvjedočuje njegov sprovod, na kojega je došlo mnoštvo naroda iz svih susjednih sela, a osobito iz Medulina, gdje je imao osim mnogo prijatelja i znanaca, i mnogobrojnu rodbinu. Žalost je tim veća, što je pokojniku jedva pred 15 mjeseci preminula i majka, koja je bila uzor majka i dobra kućanica, kojoj se je mnoga sirota zatekla.

Nezaboravni Tone! Ključemo Ti ovim putem posljednji s Bogom. Bila Ti lahka domaća gruda, a Tvojoj obitelji i ostaloj rodbini naše sautešće.

Razborita majka

je ona, koja daje svojici djeci Cacao de Jong's, da ih uzgoji jake i zdrave. Taj je kakao prvovrsno oporavno sredstvo za djecu, starce i one, koji se oporavljaju od bolesti.

BURZA.

Dne 19. julija moglo se je na bečanskoj burzi dobiti za:

1 engl. liru šterlinu talij. lira 89 do 89.50; 1 dolar lira 18.10 do 18.40; austr. šilina lira 245 do 265; 100 njem. dinara lira 31.80 do 32.80; 100 njem. maraka lira 42 do 44; 100 franc. franaka lira 71.85 do 72.35.

Franina i Jurina

Fr.: Neč ti mora bit namod, zač se celo vreme posniehujes.

Jur.: Mislim na ono, ča mi se j'nočaska sanjala. Ka nema sanja!

Fr.: A ča j' to bilo, ako se sme znat?

Jur.: Sanjala mi se, da sam ti se, brate, oženil.

Fr.: To ti je, nebore dobro.

Jur.: Ni dobro, ne, nego zlo, zač ona, s kum sam se spravil, bila je gobasta.

Fr.: E, to je, brate, zlo.

Jur.: Aj ni, nego dobro, zač mi je za dotu prnesla tisuće ovac.

Fr.: Buškaronal! To šil, da je dobro!

Jur.: Ni, Franino, nego zlo, zač su mi sve ovce pokrepale.

Fr.: E, Jurino, to pak je vjelo zlo.

Jur.: Ni nego dobro, zač sam z njih odeval sve koži i prodal sam ih i za ti beči sam ti kupil jednu velu šlatu punu slami, i tako sam ti se sopet okožil.

Fr.: To je pak sopet dobro!

Jur.: Ni, Franino, nego zlo, jer mi je malo za tem zgorela i štala i slama.

Fr.: Bormiča, to je pak sad najveće zlo.

Jur.: Ni — nego baš najveće dobro, zač mi je zajedno šil štalom i slalom zgorela i ona gobasta divojka.

Fr.: No i to je sopet dobro. A je bila sigurana?

Jur.: To ne znam, zač sam se naglo zbudil.

Fr.: Lepa sanja, samo mi se čini malo žalosna.

Jur.: A zač!

Fr.: Tako... ač — na jedno rečene — i kada se i dete rodi, svi, ki su okole njega te reč: dobro je!

Jur.: To se zna, da te reč.

Fr.: Ja, ma koliko muki i špendije će imet s tem detetom mat, dokle ga zgojijo?

Jur.: To je zlo.

Fr.: Ni baš zlo, zač svaka mat i svaki otac ima s decum i lepega veselja.

Jur.: To je pak dobro.

Fr.: Ni dobro, zač sve ča roditelji više ljube svoje dete, sve ih je više strah, da mu se ne bi ča pripetilo.

Jur.: To je pak sopet zlo.

Fr.: Ja, ma kada pak prnese doma jednu lepu svedožbu, va koj stoji, da zna dobro pivat, skakat i tolike druge lepe stvari?

Jur.: To je pak sopet dobro.

Fr.: Ni dobro, zač brižno dete mora za tem va tuje ruki i pod tuju zapoved.

Jur.: Viš, i to je zlo.

Fr.: Aj ni, nego dobro, zač kad se mladić stori čovek, onputa se i oženi.

Jur.: Bormiča imaš pravo, to je sopet dobro.

Fr.: Aj ni, zač po ženidbe pride deca, nove špendije, boli i tolike druge nevoj.

Jur.: E — to je vidiš sopet zlo.

Fr.: Aj ni, zač kada deca narastu, onputa su starem roditeljem za utjehu i za pomoc.

Jur.: Kamo ćeš bolje nego j' to!

Fr.: E — ale kada je starem najbolje, kad počnu najmirneje živeti, onput moraju umret. Ca ni to morda najveće zlo?

Jur.: A ne — zač oni starci, ako su na ovom svete pošteno živeli, te prit va diku nebušku, pak ča njim više.

Vidi, dunke, da ne valja nikada crno gjedati ni na ov svet ni na sve ča j' va njem i okole njega. Na svetu ima zlega i dobrega i sve valja zet, kako pride. Ako na priiuku, ja posadim va mojem vinogradu lozu, je li to dobro ale zlo?

Fr.: To je, razume se, dobro.

Jur.: Aj ni, zač moram puno trošit za sumpor i za modru galicu, da mi loze ne obole.

Fr.: To je vidiš, zlo.

Jur.: Aj ni, zač se za tem pokazuje pune prozja.

Fr.: To je pak dobro.

Jur.: Aj ni, zač ti pade tuča i uništi vinograd — pak Bog teta Jele!

Fr.: To je pak zlo.

Pijte kakao De Jong's

Čl. 120. Tko počinja čin, komu je svrha, da podigne pučanstvo Kraljevine na oboružani ustanak protiv državnih vlastima, taj će se kazniti zatvorom od šest do petnaest godina.

Ako se ustanak zbilja zbiva, onaj, koji ga je poticao ili rodio, bit će kažnjen zatvorom od najmanje osamnaest godina.

Ko je samo sudjelovao, kaznit će se zatvorom od tri do pet godina.

Čl. 252. Ko počinje čin, koji smjera na to, da podigne građanski rat ili da se u bilo kojem djelu Kraljevine vrši nustošenje, pljačkanje ili klanje, kažnjava se zatvorom od tri do petnaest godina; a od deset do osamnaest, ako je ama samo djelomično bila postignuta svrha.

Članak 3. Ako se dva ili više lica dogovaraju, da počine jedan od delikata, predviđenih u prethodnim člancima, kaznit će se zbog samog dogovora zatvorom od pet do petnaest godina.

Ko, javno ili putem štampe, potiče na to da se počini jedan od delikata predviđenih u prethodnim člancima, ili ko ih brani, kaznit će se zbog samog poticanja ili branjenja, zatvorom od pet do petnaest godina.

DAROVIL. Za «Prosvetu» darovao je g. A. P. lira 10.—. Najlepša hvala.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI

Tiskar: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU.

Kodbihi, prijateljima i znancima tužnim srcem jezljivo žalosnu vijest, da je naš obiljubljeni i nezaboravni muž i otac

Marko Lazarić

ispustio svoju plemenitu dušu u subotu dne 16. srpnja, u 18 sati u svojoj 60 godini života.

Ovime se putem vjerno najdražije zahvaljujemo svim Medicinima i ostalim iz okolišnih sela, koji su našeg nepoznatog muža i oca odprilike do vječitog počinaka.

Osobita hvala Don Merku Degraši i onima koji su nam bili pri ruci za vrijeme bolesti pokojnika.

MEDULIN, dne 18. srpnja 1927.

Ožalošćeni: žena Maria, sinovi Ivan, Jakov i Josip, kćeri Marica, Fumica i Janja.

POZIV

XVII. redovitu glavnu skupštinu Karbanskog društva za štednju i zajmove

registr. zadruga na neogr. jamčenje koja će se održavati u nedjelju dne 14. augusta 1927. pod općinskom ložom, odnosno u društvenim prostorijama, u 9 sati u jutro.

DNEVNI RED:

- 1. Odobrenje računa godine 1926. 2. Likvidacija. Barban, dne 17. julyja 1927.

ODBOR.

U slučaju, da na skupštinu ne dodje dovoljan broj članova obdržavati će se ista prema pravilima 1 sat kasnije bez obzira na broj članova sa istim dnevnim redom.

Za gostione - hotele plesne dvorane za kuću

AUTOMATSKI KLAVIRI Isposudjuje - zamjenjuje - popravlja Na zahlijev šalje besplatno kataloge. Stabilimento Pianoforti Ing. R. R'osa - Trieste, Via Mazzini 44/III - Telef. 746

E. PECENCO, TRST - VIA MUDA VECCHIA 3

Strojevi za šivanje, vezenje i pletenje Adler - Neumann - Junker & Ruh najbolji za obitelj i obrt.

Bezplatno podučavanje za vezenje. Potrebštine za stroj. Popravci. Ugostava motornog pogona. Stara tračnaska tvrdka, ustanovljena 1899.

Succ. ANTONIO CICLITIRA

Ljesna trgovina - Uvoz i izvoz SKLADIŠTE LIJESA POD ŠKEDNJEM - TRST

NOVE GREDE I DASKE prodaje po najpovoljnijim cijenama Matej Bančić - Kršanel p. Žminj (Gimino), Istra.

KUĆA - Volosko Ebr. 39 sa deset odijeljenja, dućanom, dvorištem, lijepim izgledom na more na glavnoj cesti prodaje se za 30.000 lira. Upitati se kod vlasnika kuće u Voloskom br. 59.

DVADESETITRI godišnji mladić traži kojugod lakšu službu u kancelariji ili skladištu. Ima svjedodbe, poznaje jezike i raspolaze kaucijom. Katarinić Aurelio, Santa Domenica di Visinada - Iстриa.

KAKAO De Jong's, holandski, zasluži prednost radi njegove hranjivosti, izvornosti i kakovosti.

SMILAJOD

izvršno je sredstvo protiv arterioskleroze, reumatizmu, teškom disanju, kašlju i kataru, uspješno sredstvo za očišćenje osobito preporučljivo za osobe stare preko 50 godina.

Dobiva se samo u ljekarni CASTELLANOVICH, TRST Vlasnik F. Bolaffio Via Giuliani 42 (Sv. Jakov).

Advertisement for Matko Gortan u Pazinu featuring a camera and text: Fotografirajte svoje prijatelje i okolice svojvu fotografiraju radionu

KURJE OČI

Advertisement for RYA eye medicine: (kale) liječi brzo i uspješno mast

Farmacia Sponza TRST - Via Tor S. Piero 10 - TRST Čuvajte se patvorina! Most Rya možete dobiti u svim ljekarnama.

NAJBOLJE VRELO!

Kod nakupa ljetne i zimске robe (odjele) svih vrsta cipela, klobuka, kapa, košulja, kišobrana, kravata, finog šofa, svih vrsta platna za kožulje i odjele, te pokućstva svih vrsti i cijena, obratite se na jedino domaće i najcjenije vrelo

M. KOREN & Co. - PAZIN (Corso pred prošiljom)

Advertisement for Harmoniji - Klaviri - Pianini: prve poznate tvornice, POLLMANN & WEISS - STALLBERGER itd. PLAČANJE NA OBROKE

Advertisement for E. Pecenco, Trst: Strojevi za šivanje, vezenje i pletenje

Advertisement for Succ. Antonio Ciclitira: Ljesna trgovina - Uvoz i izvoz SKLADIŠTE LIJESA POD ŠKEDNJEM - TRST

Dušična umjetna gnojiva

Seljački proizvodi dobivaju se kod

Remigio Fragiacommo

commissione e rappresentanze TRIESTE - Chiadino in Monte - Villino 342 Rione del Re.

DAJTE PREDNOST holandskom kakao

DE JONG'S

Zahlijevajte ga radi njegove izvornosti i izvrsne kakvoće.

RED VOŽNJE

Važi od 1. julyja do 30. septembra 1927. Željeznička pruga Trieste-Campomazze-Pola (Trst-Pola i obratno)

Table with columns: VLAKOVI, STANICE, VLAKOVI. Lists train routes and stations including Trieste-Campomazze, Pola, and various intermediate stops.

Željeznička pruga Canfanaro-Rovigno (Canfanaro-Rovini i obratno)

Table with columns: VLAKOVI, STANICE, VLAKOVI. Lists train routes and stations including Canfanaro, Rovigno, and intermediate stops.

Željeznička pruga Trieste-Porenc (Trst-Poreč i obratno)

Table with columns: Putnički vlakovi, STANICE, Putnički vlakovi. Lists passenger train routes and stations including Trieste, Porenc, and intermediate stops.

Željeznička pruga Trieste-Fiume (Trst-Rijeka i obratno)

Table with columns: VLAKOVI, STANICE, VLAKOVI. Lists train routes and stations including Trieste, Fiume, and intermediate stops.

Željeznička pruga Trieste-Fiume (Trst-Rijeka i obratno)

Table with columns: VLAKOVI, STANICE, VLAKOVI. Lists train routes and stations including Trieste, Fiume, and intermediate stops.

Željeznička pruga Divaccia-Erpelle-Cosina (Divacca-Herpelle-Kozina i obratno)

Table with columns: VLAKOVI, STANICE, VLAKOVI. Lists train routes and stations including Divaccia, Erpelle, Cosina, and intermediate stops.

Željeznička pruga Divaccia-Erpelle-Cosina (Divacca-Herpelle-Kozina i obratno)

Table with columns: VLAKOVI, STANICE, VLAKOVI. Lists train routes and stations including Divaccia, Erpelle, Cosina, and intermediate stops.